Ziņa 201

Komisijas ziņojums - TRIS/(2025) 0008

Direktīva (ES) 2015/1535

Notifikācija: 2024/0351/LV

Dalībvalsts, kas paziņojusi par projektu (Latvia), atbildes nosūtīšana par Romania.

MSG: 20250008.LV

1. MSG 201 IND 2024 0351 LV LV 02-04-2025 03-01-2025 LV ANSWER 02-04-2025

2. Latvia

3A. Ekonomikas ministrija

3B. Veselības ministrija

4. 2024/0351/LV - C51A - Dzērieni

5.

6. Veselības ministrija sniedz atbildes attiecībā uz Čehijas un Rumānijas pausto iebildumu par grozījumiem Likumprojekta 3.pantā iekļauto grozījumu, kurā paredzēts noteikt atlikto piegādi alkoholiskajiem dzērieniem, kas iegādāti tiešsaistē, paredzot, ka šādi iegādāti alkoholiskie dzērieni nevar tikt piegādāti agrāk par 6 stundām. Gan Čehija, gan Rumānija norāda, ka ar šo normu tiek ieviesta diskriminējoša attieksme starp fiziskām mazumtirdzniecības vietām un alkoholisko dzērienu pārdošanu tiešsaistē. Savukārt Rumānija papildus norādīja, ka nav pierādījumu, ka šāda atlikta piegāde samazinās alkoholisko dzērienu patēriņu un ka nav skaidrs, kā šo principu var ievērot gadījumos, kad pasūtījums tiešsaistē kopā ar piegādi, pārsniedz sešu stundu ierobežojumu, pat, ja pārdošanas periods (no plkst. 22.00 līdz plkst. 8.00) ir beidzies.
Atbildot uz minēto jautājumiem, informējam, ka alkoholisko dzērienu piegādes laika ierobežojumi ir nepieciešami, lai mazinātu impulsīvās alkohola iegādes un ātras alkohola piegādes gala patērētājam ietekmi uz alkohola patēriņu un radītājām sekām, tādējādi nodrošinātu augstu sabiedrības veselības aizsardzību Latvijas iedzīvotājiem. Saskaņā ar Pasaules Veselības organizācijas (PVO) rekomendācijām alkoholisko dzērienu fiziskās pieejamības ierobežošana, t.sk., tirdzniecības un piegādes laika ierobežojumi ir izmaksu efektīvi pasākumi, kas mazina alkohola patēriņu, t.sk., riskanto alkohola lietošanu, un ar to saistītos riskus sabiedrībā.
Kā iepriekš ziņots Paziņojumā par tehnisko noteikumu projektu, Latvijā alkoholisko dzērienu patēriņa līmenis ir augstākais gan Eiropas Savienības, gan Ekonomikas sadarbības un attīstības organizācijas valstu vidū. Arī riskanta alkohola patēriņš Latvijas iedzīvotāju darbspējas vecumā vidū ir salīdzinoši augsts (40%) un pārsniedz PVO Eiropas reģiona valstu vidējo rādītāju (30,4%). Vienlaikus alkohola lietošana Latvijā rada ievērojamas monetāras izmaksas, kas 2023.gadā Latvijā veiktajā pētījumā novērtētas 1,3–1,8% no IKP, kas ir aptuveni divas reizes vairāk nekā ienākumi no alkohola akcīzes nodokļa. Norādām, ka, lai arī Latvijā nav veikti pētījumi par atsevišķu likumdošanas izmaiņu ietekmi uz alkohola patēriņu, tomēr citās valstīs šādi pētījumi pēdējo gadu laikā tika īstenoti, tai skaitā, pētījumi par alkoholisko dzērienu distances tirdzniecības ietekmi uz iedzīvotāju alkohola lietošanas paradumiem. Pētījumu dati liecina , ka alkohola iegāde internetā COVID-19 pandēmijas laikā bija saistīta ar lielāku alkohola patēriņu un ar to saistītajiem riskiem. Arī citu veikto izvērtējumu rezultāti kopumā norāda uz to, ka alkohola tirdzniecība internetā varētu veicināt alkohola pārmērīgo patēriņu un ar to saistītos riskus.
Attiecīgi Latvijai, lai nodrošinātu augstu sabiedrības veselības aizsardzību, mazinātu kritisko alkoholisko dzērienu patēriņu sabiedrībā, ir jāveic visas nepieciešamās darbības, lai noteiktu stingrākas prasības un ierobežojumus attiecībā uz tādu produktu/preču iegādi, t.sk., piegādi un pieejamību, kuras rada kaitējumu veselībai. Norādām, ka sabiedrības veselības

interešu aizsardzība ir uzskatāma par prioritāti Latvijā, attiecīgi, ir samērīgi ierobežot alkoholisko dzērienu iegādes un piegādes iespējas, t.sk., nosakot papildus ierobežojumus uzņēmējdarbībai, it īpaši gadījumos, kad minētais uzņēmējs tirgo produktus, kuri izraisa slimības, atkarību, kas, savukārt, rada būtiskas izmaksas valstij, lai cīnītos ar radītājām sekām veselības, sociālā un citās jomās. Informējam, ka minētajai prasībai ir noteikts pārejas periods, nosakot spēkā stāšanās datumu 2026.gada 1.augusts. Vienlaikus, Latvijas atbildīgās iestādes, pēc Likumprojekta pieņemšanas Saeimā, plāno informēt dalībvalstu atbildīgās iestādes par jauniem tīmekļvietnē vai mobilajā lietotnē iegādāto alkoholisko dzērienu piegādes nosacījumiem. Papildus skaidrojam, ka gadījumos, kad pasūtījums tiešsaistē kopā ar piegādi, pārsniedz sešu stundu ierobežojumu un pārdošanas periods ir beidzies, iegādātos alkoholiskos dzērienu būs iespējams piegādāt nākošā dienā, jo 6 stundu atskaite piegādei tiek rēķināta no iegādes brīža. Pie tam Likumprojekts jau šobrīd nepasaka, ka tiešsaistē iegādātos alkoholiskos dzērienu ir jāpiegādā tieši 6 stundu laikā no iegādes, bet tie var tikt piegādāti ne ātrāk kā pēc 6 stundām. Attiecīgi tie var tikt piegādāti arī vēlāk, piemēram, pēc 7, 8, 9, 10 stundām utt. arī pēc vienas dienas, galvenais nosacījumus ir, lai tie netiek piegādāti ātrāk par 6 stundām pēc iegādes.
Savukārt atbildot uz Rumānijas detalizētajā iebildumā minēto iebildumu par Likumprojekta 2.pantā iekļauto grozījumu, ar kuru tiek ieviests jauns ierobežojums alkoholiskajiem dzērieniem, kuru spirta tilpumkoncentrācija pārsniedz 22 %, pārdošanai iepakojumos, kuru tilpums nepārsniedz 0,2 litrus, norādot, ka šis pasākums var radīt augstākas izmaksas uzņēmējiem, kuri vada viesnīcas, restorānus un sabiedriskās ēdināšanas uzņēmumus un kuri par iepakojumu maksā daudz, kā arī palielināt tādu iepakojumu apjomu, kas nelabvēlīgi ietekmē vidi.
Skaidrojam, ka minēto ierobežojumu Likumprojektā Latvija iekļāva balstoties uz citu ES valstī ieviesto pasākumu pieredzi. Šāds ierobežojums no 2020.gada 1.jūlija ir spēkā jau Lietuvā, un tas paredz aizliegumu pārdot gatavus fasētus alkoholiskos dzērienus, kuru alkohola tilpumkoncentrācija pārsniedz 22% un kurus ražotājs ir pildījis glāzēs, tasēs un citos traukos tūlītējam patēriņam. Šis ierobežojums Lietuvā tika ieviests kā daļa no kompleksām intervencēm nacionālā līmenī, lai samazinātu Lietuvā alkoholisko dzērienu patēriņu uz vienu iedzīvotāju, kā arī mazinātu šādu stipruma un tilpuma alkoholisko dzērienu pieejamību personām, kas alkoholu lieto pārmērīgi un riskantā veidā. Attiecīgi, ņemot vērā Latvijas kritisko situāciju ar augsto alkoholisko dzērienu patēriņu un, lai samazinātu alkoholisko dzērienu pieejamību un mērķtiecīgi ierobežotu tādu alkoholisko dzērienu pārdošanu Latvijā, kuri, galvenokārt, paredzēti personām, kas pārmērīgi vai riskanti lieto alkoholu, Likumprojektā tika iekļauts minētais grozījums. Vienlaikus skaidrojam, ka minētais ierobežojums tiek piemērots tikai uz tiem alkoholiskajiem dzērieniem, kas tiek pārdoti fasētā veidā, bet netiek attiecināts uz tiem alkoholiskajiem dzērieniem, kas tiek tirgoti patērēšanai uz vietas, izlejamā veidā. Tāpat minētā iepakojuma tilpuma ierobežojums attieksies tieši uz (PET) iepakojumiem, bet netiks attiecināti uz iepakojuma vienībām, kas ir izgatavotas no stikla, keramikas, koka, metāla vai kompleksā iepakojuma, kas sastāv no polimēra vai laminăta maisa, kurš iepakots kartona kastē. Tāpat ierobežojums neattieksies uz alu, raudzētajiem dzērieniem, starpproduktiem un pārējiem alkoholiskajiem dzērieniem, kas tiek tirgoti to ražošanas vietā vai ražotāja struktūrvienībā. Papildus jāmin, ka minētajai Likumprojekta normai paredzēts arī noteikt pārejas periodu, kas ir aptuveni 3 gadi (stāsies spēkā 2028.gada 1.janvārī), lai ražotāji varētu pielāgoties jaunajām iepakojuma prasībām.

****

Eiropas Komisijas
Direktīvas (ES) 2015/1535 kontaktpunkts
e-pasts: grow-dir2015-1535-central@ec.europa.eu